

del règim franquista. El cas d'Enric Munt Costa és exemplificador. Va ser un dels primers republicans deportats a camps d'extermini per l'acord hispanoalemany per deixar de considerar-los presoners de guerra. Com explica Pons, mentre van ser custodiats per l'exèrcit alemany en camps de presoners i emparats en les lleis internacionals, el tracte «va ser suportable». Això es va acabar quan les SS se'n van fer càrrec i els van deportar a Mauthausen. Munthi va arribar el 9 d'agost del 1940; tres dies abans ho havien fet Serarols i Barrull. Tot plegat era conseqüència de les converses entre el règim nazi i el franquista, que rebutjava fer-se'n càrrec i els negava la nacionalitat espanyola. Una política «que els sentenciava a mort i que es va formalitzar amb la visita de Serrano Súñer a Berlín, el setembre del 1940», subratlla Pons.

Els 29 manresans que trobaran en aquestes pàgines (aquí els vuit que no tenen placa i en les pàgines següents els vint-i-un amb llambordes Stolpersteine) han deixat de ser anònims. I aquest és el millor homenatge. Darrere dels noms, els números amb què els identificaven els nazis i les dates de naixement i de defunció, hi ha històries edificants, de supervivència, de dolor, de convicció. Noms coneguts, com el de Jacint Carrió o Amat-Piniella, autor de *K.L. Reich*, una novel·la indispensable en la literatura concentracionària; noms desconeguts, com Josep Aparicio, de qui els seus familiars finalment han sabut, amb la recerca, que va morir a Dachau. La majoria dels deportats segueixen un mateix periple: guerra, exili, camps de refugiats a França, incorporació a una companyia de treballadors estrangers (CTE), camps de presoners i deportació a l'horror nazi. No oblidar, aquesta és la intenció.

Jordi Pons amb Alejandra Ibarra i Ariadna Moyano, el gener passat

PROTAGONISTES

► **L'homenatge als 29 manresans deportats als camps de concentració nazis té el seu origen en el treball de recerca que van fer dues estudiants de batxillerat del Pius Font i Quer, Ariadna Moyano i Alejandra Ibarra, amb el seguiment del seu tutor, Jordi Pons, doctor en Història i professor d'Història al centre manresà des de fa cinc anys. A partir de la llista de deportats que ja es coneixia a Memoria.cat, les alumnes van consultar el padró del 1936 a Manresa per verificar noms i domicilis (en van localitzar 17) i van proposar col·locar les plaques Stolpersteine i una placa amb el nom de tots ells en un lloc cèntric de la ciutat. La proposta d'homenatge ciutadà es va aprovar per unanimitat al ple municipal del febrer del 2016, impulsada pel PSC i amb la suma de l'Associació Memòria i Història de Manresa i Òmnium. Pons va continuar indagant i, al final, el mes passat es van poder col·locar 21 llambordes i identificar 29 manresans.**

ELS ALTRES VUIT MANRESANS

La placa d'homenatge a la plaça de Sant Domènec amb els noms dels 29 deportats manresans

JOAN SERAROLS PONS

(MANRESA 1910-GÜSEN 1941)

► **Mauthausen, núm. 3.429.** Ell i Pere Barrull Cuenca van ser els dos primers deportats manresans, que el 6 d'agost del 1940 va arribar en el primer contingent de republicans espanyols a Mauthausen. N'eren 392. En van morir 275. Colom i Barrull també van formar part del primer grup de republicans traslladats a Güsen, el 24 de gener del 1941. Hi va morir el maig d'aquell any. Nascut a Manresa, se'n va anar a viure a Terrassa. Era impressor. Va deixar vídua sense fills.

PERE BARRULL CUENCA

(MANRESA 1897-HARTHEIM 1941)

► **Mauthausen, núm. 3.534.** Fill de sabater, amb botiga al carrer Casanova, Pere Barrull era músic i des de ben jove s'hi va dedicar professionalment. Es va casar amb una barcelonina, Emília Viñals i es va instal·lar a la capital catalana. Va tenir dos fills. Va seguir el mateix periple que Serarols i, després de Güsen i amb la salut ja molt deteriorada és traslladat a Hartheim, centre d'eutanàsia. Va morir el 1941.

FRANCESC PLAYÀ TRASERRA

(EL PONT DE VIOMARA 1913-PARÍS 1947)

► **Mauthausen núm. 5.145.** Francesc Playà va ser l'únic fill d'un matrimoni ja gran i va seguir el mateix itinerari que Jacint Carrió. Van anar junts a la guerra, a l'exili i als camps de refugiats, com el de Sant Cebrià. També a la 115a Companyia de Treballadors Estrangers (CTE) per fortificar la Línia Maginot. Deportat a Mauthausen el 13 de desembre del 1940, va ingressar malalt a la infermeria i va dir que era practicant. Va sobreviure i es va quedar a París.

ÀNGEL SÁNCHEZ LÓPEZ

(CALASPARRA, MÚRCIA, 1919-ANNECY, 1995)

► **Mauthausen, núm. 3.696.** Va arribar a Manresa el 1931 amb la seva família. El seu pare treballava a la Campsa. Era el gran de cinc germans. Pertanyent a la Lleva del Biberó, era mecànic i va fer de xofer durant la guerra. Va ser deportat a Mauthausen el 25 de gener del 1941 i hi va fer de traductor. Gràcies a això va

sobreviure. Alliberat el 1945 es va quedar a França, on es va casar amb una sabadellenca exiliada. Van tenir 4 fills. Va morir el 1995.

ROSSEND LABARA ANDRÉS I FÈLIX LABARA PENA

(CANDASNOS, OSCA, 1900-CHALON-SUR SAÔNE, 1962)
(CANDASNOS, OSCA, 1923-SENNECEY-LE-GRAND, 1984)

► **Mauthausen, núms. 6.625 i 5.526.** Pare i fill. Rossend i Fèlix Labara van arribar a Manresa el 1924 perquè el pare treballava a Pyma. El 1939 la família marxa cap a la Cerdanya (pare, mare i dos fills) i travessen la frontera cap a França. Allí separaren les dones i els Labara treballen en la Línia Maginot. Capturats pels alemanys arriben a Mauthausen el 27 de gener del 1941, com Amat, Dalmau, Comín i Real. Van treballar a la pedrera i van sobreviure. Fèlix Labara es va casar amb una francesa i van tenir 3 fills.

ISIDRE PLANELL CARRIÓ

(MANRESA, 1900-PERIGÚS, 1974)

► **Buchenwald núm. 40.718.** El 1921 va marxar cap a França per evitar la guerra del Marroc. Instal·lat a Perigús, on tenia una botiga de queviures i un camió, es va casar amb una francesa i va tenir tres fills. Va acollir deportats espanyols a casa seva, com el seu cosí, Jacint Carrió. Durant l'ocupació alemanya de França va treballar per a la resistència però va ser denunciat i detingut l'agost del 1943. El gener del 1944 arriba Buchenwald amb Isidre Serra i Pere Brunet. Acabarà a Güsen II, on es retrobarà amb el seu cosí. Sobreviu i retorna a Perigús.

ISIDRE SERRA

(MANRESA, 1893-MAJDANEK, 1944)

► **Buchenwald núm. 39.958.** Deportat a Buchenwald el gener del 1944 amb Brunet i Planell. De Serra no s'ha pogut verificar la identitat o bé perquè era nascut pels voltants de Manresa o bé perquè el nom era fals. Estava fixat com *escuma de mar*, nom amb què els nazis designaven els presoners considerats perillosos políticament, que havien de desaparèixer sense deixar rastre. Ell ho va fer a Majdanek, el març del 1944.

FAMILIARS DE JOSEP APARICIO SANCHO ► Josefa Aparicio no va conèixer el seu pare. Ella tenia 4 anys quan va marxar a la guerra. La seva filla, Divina Torrecasana, sempre havia buscat el seu avi. Amb el treball de recerca van saber que Josep Aparicio va morir a Dachau.

FAMILIAR DE JOSEP SEÑAL ESCLUSA ► Josep Maria Señal, fill de Josep Señal Esclusa, explicava el dia de l'homenatge que el seu pare mai no en parlava, de l'horror als camps nazis. Amic de Jacint Carrió, Señal hi va estar cinc anys, a Mauthausen. Va sobreviure.

FAMILIAR DE JOSEP GARCIA PÉREZ ► Maria García, fill de Josep García Pérez, mai no va conèixer el seu pare, que va morir a Güsen el 1941. La família no va saber què se n'havia fet fins que va rebre una carta amb la notificació de la mort. La seva mare mai no es va tornar a casar.

FAMILIAR DE PERE BRUNET FERRER ► Maria Antònia Casas, neboda de Pere Brunet. «Estava casat amb una germana de la meua mare. No el vaig conèixer però sabíem que havia mort en un camp de concentració». El fill, Ferran Brunet, va participar en l'homenatge a l'ajuntament.

FAMILIAR DE PERE PARÉS SANS ► Joan Pallejà Parés, nebot de Pere Parés. La seva mare era la seva gema. Viu al mateix edifici, reformat, d'on va sortir el seu tiet per anar al front: «tenia unes conviccions molt fermes». Va morir executat als 30 anys a Hartheim.